

muziekcursus college 3

15 januari 2020

Barok

Barok (van het Italiaanse barocco en Portugese 'barroco' = onregelmatig gevormde parel) betekent ongewoon, excentriek, abnormaal gevormd, en in de slechtere betekenis: decadent en smaakloos. Een stijlperiode die van ong. 1600 tot ong. 1750 loopt.

Kenmerken:

- Voorkeur voor het monumentale
- Grote beweeglijkheid in de kunst; theatrale en dramatische effecten
- Rijke versieringen en minutieuze uitwerkingen van details
- Nadruk op contrast (bijv. clair-obscur in de schilderkunst)

De nadruk van de Barok zie je in het begin vooral in Italië (opera) en wat later ook in Frankrijk (ballet), aan het eind van de barok komt het in Duitsland te liggen, waar de talloze hoven en hofjes een ideale plaats voor de componisten zijn.

Tijdens de barok ontstaan: de opera, het oratorium, de cantate, het concerto grosso, de suite, het soloconcerto, de sonate en de fuga.

* Claudio Monteverdi (1567-1643) - één van de eerste opera's uit de geschiedenis, L'Orfeo.

Voorbeeld affektenleer - <https://vimeo.com/19018095>

* Jean-Baptiste Lully (1632-1687) - tragédie lyrique of tragédie en musique: opera's met drama, muziek en ballet.

<https://www.youtube.com/watch?v=UUhA7r-7mdc>

Lully: Armide - "Les plaisirs ont choisi pour asile..."

* Henry Purcell (1659-95) – Engelse opera Dido en Aeneas

<https://www.youtube.com/watch?v=UvW1YQCpUCA> (vanaf 1:18:55)

Purcell: Dido and Aeneas – When I'm laid in earth

* Na Purcell is George Friederich Händel (1685-1759) de grote man. Na talloze opera's componeerde hij 29 oratoria, opera's zonder kostuums, handeling en decors en met een religieus thema als onderwerp.

https://www.youtube.com/watch?v=C3TUWU_yg4s

Händel: Hallelujah uit The Messiah - Choir of King's College, Cambridge

Daarnaast componeerde Händel ook anthems (composities in de Engelse kerkmuziek voor koren, met of zonder solopartijen, die worden gezongen in de ochtend- en avonddiensten van de Anglicaanse Kerk). De bekendste is Zadok the Priest.

https://www.youtube.com/watch?v=MIXgOQ9_-RI

Händel: Zadok the Priest

Tony Britten liet zich duidelijk door Händel inspireren bij de tune van The Champions League: <https://www.youtube.com/watch?v=s9U6yU2-DWY>

In de Barok ook ontstaan: het Concerto Grosso: waarin het grootste deel van een ensemble in dialoog treedt met een klein solistisch groepje. En de trionsonate: twee melodie instrumenten, meestal violen, en basso continuo.

Belangrijk: Arcangelo Corelli (1653-1713)

* <https://www.youtube.com/watch?v=CwJRzYv6HNI&list=RDCwJRzYv6HNI#t=442>

Corelli: Trio Sonata in D Major, Op. 3, No. 2

De bekendste van de 12 Concerti Grossi van Corelli is nr. 8, "Fatto per la notte di Natale"

* <https://www.youtube.com/watch?v=l8gl1TCz6a0>

Corelli: Concerto Grosso opus 6, nr. 8 / "Fatto per la notte di Natale"

Antonio Vivaldi (1678-1741), 'il prete rosso', de rode priester.

Ontstaan soloconcerto: <https://www.youtube.com/watch?v=O3H3PU8f7M>

Vivaldi: Piccolo Concerto in C major, RV 443

Typisch voor Barokmuziek: het gebruik van harmonische of melodische sequensen. Later (en nog steeds) veel gebruikt.

Denk aan bijv. Michel Legrand <https://www.youtube.com/watch?v=UANLvlQKYcI>

Of uitvoering van Barbra Streisand:

<https://www.youtube.com/watch?v=RR7aODhhzcg>

Vivaldi's programma muziek: de Quattro Stagioni

* <https://www.youtube.com/watch?v=zzE-kVadtNw&t=2344s>

Janine Jansen & Amsterdam Sinfonietta

Vivaldi's 12 concerti, L'estro armonico, opus 3, in Amsterdam gepubliceerd.

* <https://www.youtube.com/watch?v=QSs6HKwhbAA>

Vivaldi: L'Estro Armonico, Op. 3, Concerto No. 10 in B klein voor 4 violen, cello & strijkers RV 580

Bewerkt door Bach:

* <https://www.youtube.com/watch?v=QA1L0SsEXxU>

Bach: Concerto in A klein voor 4 clavecimbel, BWV 1065

Johann Sebastian Bach (1685-1750), afkomstig uit een zeer muzikale familie, waarvan hij het grootste genie bleek. Orgelvirtuoos en componist van meesterwerken.

* https://www.youtube.com/watch?v=DJh6i-t_I1Q

Bach: Concert voor 2 violen, strijkers en basso continuo BWV 1043
Historische opname met 2 topviolisten: Yehudi Menuhin & David Oistrakh

* <https://www.youtube.com/watch?v=xYf8euvYqa0>

Bach: Suite voor Orkest nr. 2, in b-mineur, fluit, str, b.c. BWV 1067 - Badinerie

* <https://www.youtube.com/watch?v=aDB5Bi18iW8>

Bach: Brandenburg Concerto No. 2 in F major, BWV 1047

* <https://www.youtube.com/watch?v=B6Loyexw3uk>

Bach: Schweigt stille, plaudert nicht (Kaffeekantate), BWV 211 (5:53 - aria Ei wie schmeckt)

Mijn digitale toelichting op de Mattheus Passion:

<https://www.youtube.com/watch?v=KfOceiDnww8&t=364s>

Stadsorganist **Geert Bierling** vertelde zeer boeiend over het Doelen Concertorgel, de innovaties bij de orgels in de Barok en het bespelen van de pedalen.

Geert speelt 4 (gratis) lunchconcerten 'De voetjes van Bach' op:

- Woensdag 29 januari 2020, Grote Zaal, 13.00-14.00 uur
- Woensdag 19 februari 2020, Grote Zaal, 13.00-14.00 uur
- Woensdag 15 april 2020, Grote Zaal, 13.00-14.00 uur
- Woensdag 6 mei 2020, Grote Zaal, 13.00-14.00 uur